

**Vlaamse
Regering**

Ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als dorpsgezicht van de dorpskern van Wespelaar in Haacht

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1, laatst gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het advies van het college van burgemeester en schepenen van Haacht, gegeven op 4 mei 2016, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de departementen of agentschappen van de Vlaamse overheid, bevoegd voor ruimtelijke ordening, woonbeleid en onroerend erfgoed, leefmilieu, natuur en energie, mobiliteit en openbare werken, landbouw en visserij, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, gegeven op 12 mei 2016, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek waarvan de resultaten zijn opgenomen in het administratief dossier, de erfgoedwaarde van de dorpskern van Wespelaar aantoonst;

Overwegende dat de dorpskern van Wespelaar als dorpsgezicht historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Het kasteeldorp Wespelaar ontwikkelde zich rond het allodiale goed Overbeke met bijbehorende burchtkerk, de parochiekerk Sint-Hubertus en Sint-Lucia, beide minstens opklimmend tot de 13de eeuw. De historische configuratie van dit kasteeldorp is tot op heden nog duidelijk herkenbaar. Het kasteeldomein met de lange bakstenen muur en het pittoreske poortgebouw uit 1924 en de parochiekerk met gotische en neogotische bouwfases op de voormalige kerkhofsite zijn nog steeds centraal gelegen tegenover elkaar.

De overige bebouwing in de dorpskern heeft zich op een herkenbare manier ontwikkeld uit de kenmerkende componenten, die al eeuwenlang in het dorp aanwezig zijn en werd beperkt aangevuld met enkele elementen die getuigen van de dorpsrevolutie in de 19de en 20ste eeuw, wat zorgt voor een historische gelaagdheid in het dorpsbeeld.

Aan de 'plaetse', het dorpsplein, liggen het huis De Wildeman, dat als voormalige meierij en afspanning minstens sinds de 18de eeuw een centrale plaats innam in het dorpsleven en de aloude herberg De Zwaan, als brouwerij en herberg op deze plaats opklimmend tot de 16de eeuw. Ten oosten van het poortgebouw van het kasteeldomein ligt het woonhuis van de eerste grootschalige pachthoeve van het kasteel, De Sterre. De meisjesschool, naast huis De Wildeman, bekostigd door de pastoor, is een typerende getuige van dorpsontwikkeling in de vroege 20ste eeuw.

In de zuidelijke gevelwand langs de Grote Baan, ten oosten van de Sterre, is ook de tweede pachthoeve van het kasteel, de Roypoorte, nog goed herkenbaar als markant, bepleisterd volume van zeven traveeën breed. Daarnaast bevindt zich een neoclassicistisch burgerhuis met eenvoudig bijgebouw, dat teruggaat tot in het derde kwart van de 19de eeuw en getuigt van de dorpsrevolutie in deze periode. Het qua exterieur gaaf bewaarde gemeentehuis naar ontwerp van provinciaal architect Louis Van Arenbergh uit 1872 illustreert de bestuurlijke ontwikkeling van het dorp in de 19de eeuw;

Overwegende dat de dorpskern van Wespelaar als dorpsgezicht _architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De basisbebouwing van de dorpskern van Wespelaar getuigt van de typische ontwikkeling van dorpsbebouwing in het laatste kwart van de 19de en de eerste helft van de 20ste eeuw. De dorpskern bleef tot op de dag van vandaag gespaard van schaalvergroten ingrepen en nieuwbouw, wat uitzonderlijk genoemd kan worden. Belangrijk zijn het gabarit en de schaal, het materiaalgebruik, de overwegend sobere architecturale vormtaal en de repetitieve ritmering van de uiteenlopende panden, die refereren naar de traditionele dorpsarchitectuur. De nummers 57, 65-69, 24 en 26 aan de Grote Baan kunnen hier als voorbeelden genoemd worden.

Enkele beeldbepalende panden zijn geconcentreerd rond het kruispunt van de Grote Baan en de Nieuwstraat: het verzorgd uitgewerkte poortgebouw van het kasteeldomein uit 1924 in regionalistische stijl, de sobere parochiekerk Sint-Hubertus en Sint-Lucia (15de en 19de eeuw) met gotische en neogotische stijlkenmerken, het hoekhuis De Wildeman met traditionele vormgeving en verschillende natuursteensoorten en talrijke bouwsporen, die een lange geschiedenis verraden en tot slot het tot statig, classicistisch burgerhuis geëvolueerde woonhuis van de pachthoeve De Sterre. De beeldbepalende meisjesschool, met haar eenvoudige en verzorgde, neotraditioneel getinte uitwerking is in deze zone een goed geïntegreerde toevoeging uit 1905.

Een laatste opmerkelijk pand binnen de dorpskern is het gemeentehuis uit 1872 naar ontwerp van provinciaal architect Louis Van Arenbergh. Dit bleef qua exterieur herkenbaar bewaard. Het gemeentehuis is een representatieve getuige van het werk van deze opmerkelijke bouwmeester, van wie alle tot dusver geïdentificeerde gebouwen getuigen van zijn gedreven vakmanschap. Louis Van Arenbergh is de tweede telg van het Leuvense architectengeslacht Van Arenbergh, gevormd door Alexander (1799-1877), diens zoon Louis (1834-1888) en kleinzoon Augustin (1870-1937). Louis, die door zijn vader werd opgeleid, werkte eerst met hem samen en volgde hem nadien op als provinciaal architect van het arrondissement Leuven (1865 tot 1888) en als leraar bouwkunde aan de academie van Leuven (1864 tot 1866). Hij was eveneens gevestigd in deze stad.

Het gemeentehuis van Wespelaar behoort tot de groep van gemeentehuizen naar zijn ontwerp, die zich onderscheidt door een bijzonder kwalitatieve uitwerking en een rijke en robuuste neoclassicistische architecturale vormtaal, uitgewerkt in baksteen;

Overwegende dat de dorpskern van Wespelaar als dorpsgezicht stedenbouwkundige waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De kern van het kasteeldorp Wespelaar wordt nog steeds bepaald door het ruimtelijk en visueel dominerende kasteeldomein met de lange bakstenen muur en het pittoreske poortgebouw uit 1924 en de parochiekerk met gotische en neogotische bouwfasen op de voormalige kerkhofsite die centraal tegenover elkaar gelegen zijn. De kerk wordt geflankeerd door enkele nog onbebouwde percelen die refereren naar de historische open ruimte die het dorpscentrum typeerde. De kern van dit kasteeldorp behoudt, dankzij de dominerende aanwezigheid van het kasteeldomein en de groene, open ruimte rond en naast de kerk, zijn historische, landelijke karakter.

De bebouwing in de dorpskern refereert naar het historische bebouwingspatroon. De basisbebouwing (bijvoorbeeld de nummers 57, 65-69, 24 en 26 aan de Grote Baan) wordt

overwegend gekenmerkt door een opstand van één tot twee en een halve bouwlaag hoog, onder zadeldak met nok parallel met de straat, paramenten van baksteen, al dan niet voorzien van een pleister- of kaleilaag, eenvoudige, rechthoekige muuropeningen, vaak beluikt op de benedenverdieping en met hardstenen lateien en lekdrempels. Kenmerkend is de vrij grote schaal en repetitieve ritmering van de panden in grotendeels aaneengesloten verband;

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen voorlopig beschermd als dorpsgezicht:

de dorpskern van Wespelaar in Haacht:

Grote Baan 24, 26, 28, 30, 32, 38, 40, 42, 44, 55, 57, 59, 61, 63, 65, 67, 69, 71, 73, 75 en zonder nummer en Nieuwstraat 1 en zonder nummer, bekend ten kadaster Haacht, 3de afdeling, sectie A perceelnummers 132K, 133M, 359B (deel), 360C (deel) en 365E en sectie B perceelnummers 214R, 215D, 215E, 216B, 219M, 219N, 220L, 222P, 222S, 223L, 223N, 224P, 227H, 241L, 242G, 242H, 242L, 243G, 245K, 245L, 245P, 245R, 245S en 247F en deel uitmakend van het openbaar domein.

De voorlopig beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de voorlopig beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. §1 De dorpskern van Wespelaar heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° historische waarde;
- 2° architecturale waarde;
- 3° stedenbouwkundige waarde.

§2. De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van de dorpskern van Wespelaar zijn:

De bebouwing in de dorpskern refereert naar het historische bebouwingspatroon. De basisbebouwing wordt overwegend gekenmerkt door een opstand van één tot twee en een halve bouwlaag hoog, onder zadeldak met nok parallel met de straat, paramenten van baksteen, al dan niet voorzien van een pleister- of kaleilaag, eenvoudige, rechthoekige muuropeningen, vaak beluikt op de benedenverdieping en met hardstenen lateien en lekdrempels. Kenmerkend is de vrij grote schaal en repetitieve ritmering van de panden in grotendeels aaneengesloten verband.

Binnen de dorpskern heeft de parochiekerk van Sint-Hubertus en Sint-Lucia (Grote Baan) een beeldbepalende rol. De onbebouwde ruimte die haar omringt en flankiert verwijst naar de historische open ruimte in het dorpscentrum.

De parochiekerk die werd opgetrokken in twee grote bouwfases in de 15de en 19de eeuw, in een combinatie van gotiek en eenvoudige neogotiek, wordt gekenmerkt door een contrasterend materiaalgebruik tussen de gotische en neogotische delen in het exterieur.

De bijna rechthoekige plattegrond toont een driebeukige kerk met schip van zes traveeën, een vierkante westertoren en een koor met vlakke koorafsluiting in het oosten. Beiden zijn geflankeerd door zijbeuken, uitgewerkt als dwarskapellen. Tussen de zijbeuken en de toren bevinden zich in het zuiden een begrafeniskapel en in het noorden een afgesloten kapel die

vandaag dienst doet als opslagplaats. Tussen het koor en de zijbeuken bevinden zich in het zuiden de sacristie en in het noorden de voormalige private kapel van de kasteelheer.

De vierkante westertoren van vier geledingen hoog is opgebouwd uit zandsteen en wordt in het westen gestut door twee steunberen in dezelfde steen. De toren is afgewerkt met een ingesnoerde, zeskantige naaldspits (leien), getopt met kruis en windhaan. De begane grond is voorzien van een korfboogdeur, met daar boven een spitsboogvormig westervenster met maaswerk. In de bovenste geleding is de toren aan de vier zijden doorbroken met telkens twee afzonderlijke, spitsboogvormige galmgaten.

Het schip is gedekt met een zadeldak (leien) en sluit aan op het lagere koor, eveneens onder een zadeldak (leien). Het gesloten koor heeft een puntgevel van zandsteen en heeft in de top drie smeedijzeren, rechte ankers.

De bakstenen zijbeuken en aansluitende kapellen en sacristie hebben een plint van blauwe hardsteen en zijn uitgewerkt als dwarskapellen, waardoor het uitzicht van het kerkgebouw een sterke ritmiek vertoont. De zijpuntgevels worden telkens doorbroken door spitsboogvormige vensters met een drielicht van drie gelijke spitsbogen en maaswerk uit witte natuursteen. De sacristie en voormalige kapel van de kasteelheer zijn daarenboven doorbroken met een spitsboogvormige deur, toegankelijk via drie treden uit blauwe hardsteen en omgeven met een omlijsting van eenzelfde soort witte natuursteen.

De kerk draagt in zijn muren verschillende gedenktekens.

Links van de ingang van de kerk is een driedelige calvarie of grafmonument opgericht.

In 1930 wordt op het kerkhof, ten zuiden van de parochiekerk, een eeuwfeestboom aangeplant. Het gaat om een Hollandse linde, met aan de voet van de stam een fraaie, decoratief uitgewerkte gedenksteen.

De kerk wordt omringd door een zone met groenaanleg. Ten noorden van de kerk bleven drie onbebouwde percelen bewaard, die een restant vormen van de historische open ruimte in de dorpskern. Deze percelen zijn momenteel grotendeels beplant met naaldbomen.

De muur en het poortgebouw van het kasteeldomein de Spoelberch, Grote Baan zonder nummer en Grote Baan 75, zijn eveneens beeldbepalende elementen binnen de dorpskern.

Het poortgebouw van het kasteeldomein de Spoelberch werd kadastraal geregistreerd in 1924. Het betreft een symmetrisch opgebouwd poortgebouw annex conciërgewoning in regionalistische stijl met cottage-reminiscenties. Het poortgebouw van drie traveeën breed en één bouwlaag hoog heeft een centraal hoger opgetrokken travee, onder een prominent aanwezig, overkragend, samengesteld schilddak bedekt met leien en aan weerszijden voorzien van dakvensters. Het parement is van ruw behakte natuursteen, met glad afgewerkte natuurstenen hoekkettingen en met op de plint, eveneens uit ruw behakte natuursteen, een vlakke waterlijst.

Centrale natuurstenen korfboogpoortomlijsting met samengesteld profiel met sluitsteen en met Sint-Jacobsschelpen in de oksels. In het hoger oplopende muurvlak boven de poort drie gekoppelde, bijna vierkante venstertjes, gevat in een vlakke natuurstenen omlijsting voorzien van negblokken. In de poortdoorgang dieper geplaatst smeedijzeren hekwerk.

Aan beide kanten van de centrale poorttravee, een venstertravee met een bijna vierkant, beluikt venster, met vlakke natuurstenen latei en lekdrempel.

Ten westen aansluitend op het poortgebouw een in dezelfde periode opgetrokken lange, hoge muur van het kasteeldomein van baksteen met afdekplaten van hardsteen. Deze muur telt 29 traveeën, in westelijke richting in hoogte afnemend en eindigend op een hoekpijler van natuursteen met vaasvormige bekroning. De muur wordt gekenmerkt door

rechthoekige, licht verdiepte panelen in het baksteenmetselwerk en wordt geritmeerd door hoger uitgewerkte pilasters. De eerste 19 traveeën hebben een sokkel van natuursteen.

Het beeldbepalende en prominent aanwezige hoekhuis 'De Wildeman', een voormalige meierij en afspanning met aanhorigheden, Grote Baan 44, klimt minimaal op tot de 18de eeuw. Het huidige uitzicht is het resultaat van 19de- en 20ste-eeuwse verbouwingen, waarbij verschillende bouwsporen vermoedelijk van een oudere kern getuigen. Aan de kant van de Grote Baan 44 staat een breedhuis met dubbelhuisopstand van vier traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met pannen. Links zijn er sporen van een aandak. Aan de westzijde bijgebouwen en een bakstenen muur. De verankerde bakstenen lijstgevel vertoont sporen van een kaleilaag en verschillende bouwsporen met verwerking van verschillende steenformaten op grotendeels gecementeerde plint van natuursteen. De gevel is opengewerkt met eenvoudige, rechthoekige muuropeningen voorzien van houten schrijnwerk, beluikte vensters, met uitzondering van de bovenvensters in de laatste twee traveeën. De lateien en de lekdrempels op de bovenverdieping zijn van verschillende materialen: hout, witte natuursteen en blauwe hardsteen. Op de benedenverdieping beide uitgevoerd in blauwe hardsteen, net als de deuromlijsting, die evenwel onder een geprofileerde lijst van witte natuurstenen is geplaatst. Houten voordeur met verticale beplanking, opvallende metalen deurknop met stermotief met klink in de vorm van een handje dat een staaf vasthoudt, rechthoekig, tweedelig bovenlicht. De zijpuntgevel van twee traveeën breed vertoont duidelijke bouwsporen onder de dakranden die mogelijk wijzen op een verhoging. De verankerde gevel met sporen van een kaleilaag heeft een gecementeerde plint en is opgebouwd uit baksteen van verschillende formaten. De vensteropeningen op de beneden- en de eerste verdieping hebben lateien en lekdrempels van blauwe hardsteen, houten schrijnwerk en zijn op de benedenverdieping nog voorzien van luiken. Op de bovenste verdieping kleine, rechthoekige vensteropeningen voorzien van een invulling met horizontale houten planken. Sporen van negblokken van witte natuursteen bij de vensters op de eerste verdieping.

Haaks bijgebouw, parallel met de Nieuwstraat, van anderhalve bouwlaag met verhoogde begane grond en oorspronkelijk drie, nu vijf traveeën breed onder een zadeldak bedekt met pannen. Verankerde bakstenen lijstgevel met sporen van kaleilaag op de bovenverdieping in de eerste en derde travee voorzien van eenvoudige, kleine, rechthoekige muuropeningen met houten lateien en lekdrempels, ingevuld met horizontale, houten planken, met centraal een uitgespaard vierkant. Op de benedenverdieping eenvoudige, rechthoekige, beluikte en betraliede vensteropeningen met latei en lekdrempel van blauwe hardsteen. Deuropening met latei van blauwe hardsteen. Aansluitend dubbele poort met verticale, houten beplanking onder afdekking met pannen zadeldak.

De meisjesschool, Nieuwstraat 1, is een eenvoudig maar verzorgd, halfvrijstaand, neotraditioneel getint schoolgebouw, kadastraal geregistreerd in 1905. Breedhuis met dubbelhuisopstand van vijf traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder zadeldak bedekt met kunstleien. De gevel is afgelijnd door een houten kroonlijst op modillons.

De bakstenen lijstgevel wordt verlevendigd door het gebruik van fraaie lelieankers en gemarkeerd door muurbanden met verwerking van zwarte baksteen, centraal voorzien van een deurrisaliet met getrapte top met een spitsboogvormige nis. De gevel is opengewerkt met rechthoekige vensters onder een ijzeren I-latei voorzien van rozetten en onder een rollaag van rode en zwarte baksteen. Vermoedelijk nog oorspronkelijke vleugeldeur met sierlijk traliewerk.

De pachthoeve 'De Sterre' met bijgebouwen, Grote Baan 65-73, is een voormalige pachthoeve van het kasteel, reeds vermeld in de 18de eeuw maar vermoedelijk ouder en werd in de loop van de 19de en de eerste helft van de 20ste eeuw opgesplitst in verschillende woningen.

De panden Grote Baan 71-73 zijn een L-vormig complex met een beeldbepalende statige burgerwoning aan de straatzijde. Aan de kant van het park wordt dit pand geflankeerd door een '1881' gedateerde poortdoorgang, gevolgd door een tot woonhuis omgevormde schuur, met datumsteen '1739'.

Halfvrijstaand burgerhuis met vroeg 19de-eeuws, classicistisch uitzicht. Breedhuis met dubbelhuisopstand van vijf traveeën breed en anderhalve bouwlaag hoog met verhoogde begane grond en onder afgeknot zadeldak bedekt met pannen. Bakstenen lijstgevel op gecementeerde plint en met bovenaan een meervoudige geprofileerde lijst. De gevel is opengewerkt met eenvoudige rechthoekige vensteropeningen, voorzien van hoek- en negblokken van witte natuursteen en met hardstenen lateien en lekdrempels. Op de benedenverdieping zijn de vensters oorspronkelijk beluikt en voorzien van markante, houten schuiframen, met fijne, rechthoekige roedeverdeling. De keldergaten zijn voorzien van een vlakke omlijsting van witte natuursteen. Centrale deurtravee met voordeur voorzien van een bovenlicht met geometrische roedeverdeling (onder meer ruitmotieven). De verhoogde begane grond is toegankelijk via een rechte steektrap van zes treden van hardsteen, met aan weerszijden een smeedijzeren leuning voorzien van een geometrische indeling vergelijkbaar met deze van het bovenlicht.

De zijgevel aan de kant van het park heeft gelijkaardige vensteropeningen. Rondboogpoort naar het erf met eclectische vormgeving onder pannen zadeldak en voorzien van datumsteen '1881'.

Aansluitend bij het hoofdvolume tot woning omgevormde en sterk gerenoveerde schuur of bijgebouw gedateerd door middel van datumsteen '1739'. Volume van drie traveeën breed en drie bouwlagen hoog onder een hoog pannen zadeldak tussen aandaken. De bakstenen puntgevel is voorzien van vlechtingen en uilengaten in de top op smalle natuurstenen plint. De gevel is opengewerkt met rechthoekige vensteropeningen voorzien van hardstenen lateien en lekdrempels. De rondboogdeur is voorzien van een vlakke, natuurstenen omlijsting met negblokken onder geprofileerde waterlijst in de eerste travee. De beluikte vensters op de benedenverdieping zijn voorzien van houten schuiframen met fijne, rechthoekige roedeverdeling.

De rond 1942 opgetrokken bijgebouwen, Grote Baan 65-69, van twee bouwlagen hoog en samen zes traveeën breed onder een pannen of leien zadeldak, zijn gebouwd in een eenvoudige, traditioneel aandoende baksteenarchitectuur met verwerking van blauwe hardsteen. De gevelindeling van nummer 69 werd gewijzigd.

Het voormalige café en feestzaal 'De Zwaan', Grote Baan 42, werd al in de 16de eeuw vermeld als gelijknamige hoeve met brouwerij. Het pand werd in de loop van de 19de en 20ste eeuw herhaaldelijk verbouwd en uitgebreid en verkreeg zijn huidig uitzicht waarschijnlijk in het interbellum. Half vrijstaand hoekpand van zes traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een afgewolfd zadeldak bedekt met kunstleien en nok parallel aan de straat. Rechts flankerende, eenvoudige rechthoekige poortdoorgang in een iets lager volume. Verankerde en bepleisterde lijstgevel voorzien van schijnvoegen en bovenaan afgeboord met een rondboogfries. Op de benedenverdieping imitatie negblokken bij de gevelopeningen, in de vierde tot de vijfde travee zijn de muuropeningen bovenaan voorzien van een geometrisch, art-decogetint, kamvormig motief. Deuropeningen in de derde en zesde travee, waarbij de oorspronkelijke deur in de derde travee voorzien is van een nu overschilderde, vlakke omlijsting van natuursteen met erboven het opschrift 'Zaal De Zwaan'. De ramen in de vierde en de vijfde travee zijn voorzien van bovenlichten met eenvoudige, geometrische onderverdeling en centraal voorzien van gekleurd, gehamerd glas.

Het neoclassicistische burgerhuis, Grote Baan 57, werd kadastraal geregistreerd in 1871 als '*nouvelle construction*' met bijbehorend bijgebouw, Grote Baan 59-61, uit 1884, dat in 1961 in twee woningen werd onderverdeeld. Het burgerhuis is een typerende getuige van eind 19de-eeuwse dorpsbebouwing.

Burgerhuis van vijf traveeën breed en twee en een halve bouwlaag hoog onder zadeldak bedekt met kunstleien en met nok parallel aan de straat. Gecementeerde en door middel van horizontale schijnvoegen belijnde, neoclassicistische lijstgevel opengewerkt met rechthoekige vensters, beluikt op de benedenverdieping, op de bovenverdieping met houten beschot ingevuld, voorzien van onderling verbonden hardstenen lateien en lekdrempels. Op de borstwering van de bovenverdieping een doorlopende, horizontale, geprofileerde waterlijst, op de borstwering van de eerste verdieping spiegels onder de vensteropeningen.

Centrale deurtravee met voordeur voorzien van een eenvoudig bovenlicht, gevat in een vlakke omlijsting van blauwe hardsteen onder geprofileerd hoofdgestel. Vernieuwd schrijnwerk.

Bijgebouw, Grote Baan 59-61, onder zadeldak met mechanische pannen en nok parallel aan de straat, met oorspronkelijk blinde gevel, slechts aan de rechterkant doorbroken door een rechthoekige poortdoorgang. In 1961 volgens het kadaster opgesplitst in twee woningen, wat tot uiting komt in de op dat ogenblik toegevoegde eenvoudige, rechthoekige venster- en deuropeningen.

Het beeldbepalende voormalige gemeentehuis van Wespelaar, Grote Baan 55, werd gebouwd naar een ontwerp van Louis Van Arenbergh en kadastraal geregistreerd in 1872.

Het betreft een vrijstaand onderkelderd breedhuis, opgetrokken uit baksteen, van drie traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met kunstleien met een nok parallel aan de straat. De neoclassicistisch uitgewerkte lijstgevel wordt gemarkeerd door een middenrisaliet dat uitloopt op een gebogen pseudo-fronton onderbroken voor het bekronende Heilig Hartbeeld van 1918. De middentravee is voorzien van een bordes met aan weerszijden een steektrap en een bakstenen balustrade die een eenvoudige hardstenen steektrap vervangt.

Horizontaal sterk geaccentueerde begane grond door het gebruik van bakstenen muurbanden die uitwaaiëren boven de rondbogige muuropeningen die gevat zijn in dito spaarvelden. De bovenverdieping wordt geritmeerd door geblokte lisenen, waartussen steekboogvormige spaarvelden met dito vensters op doorgetrokken hardstenen lekdrempels; het schrijnwerk bleef bewaard met uitzondering van de deur. Sober uitgewerkte zij- en achtergevels met rechthoekige of steekbogige muuropeningen, ten dele aangepast.

Het burgerhuis, Grote Baan 26, van drie traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met kunstleien en een nok parallel met de straat is een typerend restant van vroeg 20ste-eeuwse dorpsbebouwing. Het huidige uitzicht gaat terug tot 1909 en is het restant van een grotere, samengestelde woning. De lijstgevel is voorzien van een verzorgde, neoclassicistische bepleistering met schijnvoegen, panelenfries onder de dakgoot, rechthoekige vensters op de eerste verdieping in een geprofileerde omlijsting met sluitsteen geflankeerd door festoenen, panelen op de borstwering. De deuropening is voorzien van een vlakke omlijsting.

De dorpswoning, Grote Baan 24, is een typerende getuige van dorpsbebouwing met 20ste-eeuws uitzicht van vijf traveeën breed en anderhalve bouwlaag hoog onder een zadeldak bedekt met kunstleien en een nok parallel met de straat. Verankerde bakstenen lijstgevel, voorzien van een baksteenschildering op gecementeerde plint. De gevel is opengewerkt met eenvoudige, rechthoekige muuropeningen, op de benedenverdieping beluikt en voorzien van decoratieve sluitstenen met diamantkoppen en hoekblokken. De voordeur is gevat in een eenvoudige, vlakke natuurstenen omlijsting. Sporen van een rechthoekige poortopening in de oostelijke zijgevel.

Art.3. Voor het beschermde dorpsgezicht gelden de volgende beheersdoelstellingen:

De bescherming van het dorpsgezicht 'De dorpskern van Wespelaar' beoogt het ongewijzigd behoud van typologie, volumewerking, bouwhoogte, gevelindeling, materiaalgebruik, detaillering en architecturale vormtaal van de bebouwing van de dorpskern binnen de beschermde perimeter, vermits deze wezenlijke eigenschappen van de bebouwing van het dorpsgezicht de basis vormen voor de historische, architecturale en stedenbouwkundige waarde. Dit is met name het geval voor volgende panden en constructies, waarvan de te behouden erfgoedkenmerken- en elementen in artikel 2 van dit besluit worden geduid:

- Parochiekerk van Sint-Hubertus en Sint-Lucia, Grote Baan
- De muur en het poortgebouw van het kasteeldomein de Spoelberch, Grote Baan zonder nummer en Grote Baan 75

- Huis De Wildeman, Grote Baan 44
- Meisjesschool, Nieuwstraat 1-3
- De Sterre met bijgebouwen, Grote Baan 65-73
- Café en feestzaal De Zwaan, Grote Baan 42
- Neoclassicistische burgerhuis met bijgebouw, Grote Baan 57-61
- Gemeentehuis van Wespelaar, Grote Baan 55
- Burgerhuis, Grote Baan 26
- Dorpswoning, Grote Baan 24

Wijzigingen aan het historisch uitzicht van deze panden en constructies zijn onvermijdelijk van die aard dat ze de wezenlijke eigenschappen van het dorpsgezicht beïnvloeden en zijn alleen mogelijk mits toelating van het agentschap Onroerend Erfgoed.

Daarnaast kunnen volgende ingrepen of aanpassingen de gemotiveerde erfgoedwaarden ondersteunen of versterken. Het is aanbevolen om deze ingrepen en aanpassingen uit te voeren als de gelegenheid zich voordoet:

- Indien vervanging van het huidige schrijnwerk in de toekomst nodig is, te opteren voor schrijnwerk naar oorspronkelijk of historisch model;
- Indien vervanging van de huidige dakbedekking in de toekomst nodig is, te opteren voor dakbedekking naar oorspronkelijk of historisch voorbeeld;
- Het opnieuw aanbrengen van pleister- of kaleilagen;
- Het opnieuw aanbrengen van houten vensterluiken naar oorspronkelijk of historisch model;
- Het herstellen van de oorspronkelijke gevelindeling;
- Keuze voor een kasseibestrating in historisch passend legverband bij een toekomstige heraanleg van de dorpskern en algemeen keuze voor een heraanleg passend bij het historische beeld;
- Bij het gemeentehuis van Wespelaar, Grote Baan 55: herstellen van de trap naar de voordeur naar oorspronkelijk model;

Binnen de perimeter van het dorpsgezicht dienen de openheid van het dorpsplein met kerk en kasteelpark als dominerende, visuele elementen en de duidelijke zichtrelatie tussen beiden herkenbaar en leesbaar behouden te blijven, vermits deze de basis vormen voor de stedenbouwkundige waarde.

Het gemeentehuis van Wespelaar (Grote Baan 55) dient herkenbaar behouden te blijven als vrijstaand pand binnen de overwegend aaneengesloten bebouwing van de dorpskom.

Voor de nieuwbouwpanden en de panden die minder erfgoedwaarde hebben (met name Grote Baan 28-40 en 46 en de frituur naast het gemeentehuis) is vervanging mogelijk op voorwaarde dat het nieuwe gebouw zich zowel op vlak van schaal, volume als van materialen inpast in de bestaande gevelwand en in de perceelstructuur van de omgeving en mits de architecturale uitwerking een ondersteuning betekent voor het dorpsgezicht. Ook voor de hoeve De Roypoorte (Grote Baan 63), verwijst het huidige complex qua gabarit en gevelindeling nog steeds naar wat er geweest is, wat richtinggevend is voor het toekomstige beheer.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde dorpsgezicht zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermde dorpsgezicht moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het uitvoeren van de volgende werken aan het dak en de buitenmuren van constructies:
 - a) het verwijderen, vervangen of wijzigen van dakbedekking en gootconstructies;
 - b) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
 - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
 - d) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van buitenschrijnwerken, deuren, ramen, luiken, poorten, inclusief de al dan niet figuratieve beglazing, beslag, hang- en sluitwerk;
 - e) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;
 - f) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden met uitzondering van verkiezingspubliciteit en met uitzondering van publiciteitsinrichtingen, waarbij wordt bekendgemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m²;
- 5° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:
 - a) het plaatsen of wijzigen van bovengrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
 - b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen;
 - c) het aanleggen, structureel en fundamenteel wijzigen of verwijderen van verhardingen, wegen, paden en groenaanleg;
 - d) het rooien, vellen, beschadigen en/of vervangen van de vrijheidsboom en elke handeling die een wijziging van de groeiplaats en groevorm tot gevolg kan hebben;
 - e) het plaatsen of wijzigen van straatmeubilair, met uitzondering van niet-aard- en niet-nagelvaste elementen en verkeersborden vermeld in artikel 65 van het Koninklijk Besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg;
 - f) het aanleggen van sport- en spelinfrastructuur of parkeerplaatsen.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud van beschermde goederen.

Brussel, 01 JULI 2016

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS